

दौर्हृदयम् Evil disposition of mind, enmity.

दौलेयः A tortoise.

दौलिमः An epithet of Indra.

दौवारिकः (-की f.) A door-keeper, warder; दौवारिकी देवसंरूपमेत्य R. 6. 59.

दौश्वर्यम् A disease of the prepuce; दौश्वर्यं गुरुत्पगः Ms. 11. 49.

दौश्वर्यम् 1 Evil conduct, wickedness; Rām. 6. -2 A bad deed.

दौष्क a. (-की f.) One who swims by the help of his arms.

दौष्कुल a. (-ली f.), दौष्कुलेय a. (-यी f.), -दौष्कुल्य a. Sprung from a low family, born in a contemptible family; Rām. 4. 7. 2; केनापि दौष्कुलेयन कुल्यां माहाकुलीं प्रियाम् Bk. 7. 88. -लम्, -ल्यम् low extraction; दौष्कुल्यमाधिं विधुनोति शीघ्रम् Bhāg. 1. 18. 18.

दौष्ट्यम्, दौष्ट्यम् Badness, wickedness.

दौष्य(ः)न्तिः A son of Duṣyanta; दौष्यन्तिमप्रतिरथं तनयं निवेश्य Ś. 4. 20; Bhāg. 1. 12. 20.

दौस्थ्यम् Distressed condition; Mahimna 16; कृताग-सापि संघाय दौस्थ्यं तत्याज येदिलः Śiva. B. 31. 48.

दौहदिकः A landscape gardener; N. 6. 61; वृक्षादि-लोहेदे नियुक्तः ['तत्र नियुक्तः' इति ठक् P. IV. 4. 69.] -2 Ardent or morbid desire.

दौहित्रः [दुहितुरपत्यं अञ्] A daughter's son; Ms. 3. 148; 9. 131. -त्रम् Sesamum seed.

दौहित्रायणः The son of a daughter's son.

दौहित्री A daughter's daughter.

दौहदिनी A pregnant woman.

द्यविद्यवी f. A day.

द्यु 2 P. (द्यौति) To advance towards, encounter, attack, assail; गुहाया निरगाद् बाली सिंहो मृगमिव युवन् Bk. 6. 118; 14. 101.

द्यु n. 1 A day. -2 The sky. -3 Brightness. -4 Heaven. -5 Sharpness; cf. अद्यु -m. Fire. (द्यु is a substitute for दिव् f. before terminations beginning with consonants and in compounds.) -Comp. -गः a bird. -चरः 1 a planet. -2 a bird. -जयः attainment or gaining of heaven. -ज्या the diameter of a circle made by an asterism in its daily revolution. -दलः noon. -धुनिः f., -नदी the heavenly Ganges; सिद्धैर्दुतो युधुनिपातशिवस्वनासु रमे चिरं धनदवल्लनावरुथी Bhāg. 3. 23. 39. -निवासः a deity, god; शोकाग्निनाऽगाद् युनिवासभूयम् Bk. 3. 21. -निवासिन m. 1 a deity. -2 a virtuous man. -पतिः 1 the sun. -2 an epithet of Indra. -पथः the upper part of the sky.

सं. इ. को.... १०६

-मणिः 1 the sun; कृष्णद्युमणिनिम्लेचे Bhāg. 3. 2. 7. -2 Calcined copper. -योषित् f. an apsaras. -रत्नम् the sun. -लोकः heaven. -षद्, -सद् m. 1 a god, deity; मनःसु येषां युसदां न्यधीयत Si. 1. 43. -2 a planet. -सरित् f. the Ganges.

द्युकः An owl. -Comp. -अरिः a crow.

द्युक्षः a. Ved. 1 Celestial, heavenly. -2 Shining, brilliant. -क्षः An epithet of (1) Varuṇa, (2) Arya- man, (3) Indra, (4) Agni, (5) Soma.

द्युत् 1 Ā. [द्योतेते, द्युतित or द्योतित. -desid. दियुतिषते, दियोतिषते] To shine, be bright or brilliant; दियुते च यथा रविः Bk. 14. 104; 6. 26; 7. 107; 8. 89. -Caus. (द्योतयति-ते) 1 To illuminate, irradiate; Bk. 8. 46; ते प्रभामण्डलैर्व्योम द्योतयन्तस्तपोधनाः Ku. 6. 4. -2 To make clear, explain, elucidate. -3 To express, mean. -With अभि (Caus.) to illuminate; तस्मिन्नाभियोतितबन्धुपद्मे (भावं न बबन्ध) R. 6. 36. -वि to shine, be bright; व्यद्योतिष्ठ सभावेद्यामसौ नरशिखित्रयी Śi. 2. 3; 1. 20.

द्युत् m. A ray of light.

द्युतिः f. [द्युत्-इत्] 1 Splendour, brightness, lustre, beauty; काचः काञ्चनसंसर्गाद् धत्ते मारकतीं द्युतिम् H. Pr. 35; Mā. 2. 10; R. 3. 64. -2 Light, a ray of light; Bh. 1. 61. -3 Majesty, dignity; Ms. 1. 87. -4 (in drama) A threatening attitude. -Comp. -करः the polar star or the sage Dhruva. -धरः Viṣṇu.

द्युतित a. Illuminated, shining bright.

द्योतः [द्युत् भावे घञ्] 1 Light, lustre, brilliance; as in खद्योत. -2 Sunshine. -3 Heat.

द्योतक a. [द्युत्-ण्वल्] 1 Shining. -2 Illuminating. -3 Explaining, making manifest, showing.

द्योतन a. [द्युत्-युच्] 1 Bright, shining; विलोक्य द्योतनं चन्द्रं लक्ष्मणं शोचनोऽवदत् Bk. 7. 15. -2 Illuminating. -3 Explaining, elucidating. -नः A lamp. -नम् 1 Shining. -2 Illuminating. -3 Explaining. -4 Sight, seeing. -5 Light. -6 Dawn.

द्योतनिका Explanation, elucidation.

द्योतनि a. Shining. -निः Ved. Splendour, lustre.

द्योतित p. p. 1 Illuminated. -2 Illustrated; see द्युत्.

द्योतिन् a. Splendid, bright.

द्योतिस् n. 1 Light, brightness, lustre. -2 A star. -Comp. -इङ्गणः (द्योतिरिङ्गणः) a fire-fly.

द्युम् a. 1 Bright, brilliant; बितानानि द्युमन्ति च Bhāg. 10. 81. 30. -2 Clear, loud. -3 Strong, vigorous. -4 Calm, serene. -Comp. -गानम् a mode of chanting the Sāmaveda. -सेनः N. of a king of Śālva, and father of Satyavat, husband of Śāvitrī.